

למחזי — שיט"מ אות ב] ריש שתא [בראש השנה]: קרא [דלעת] ורוביא [מין תלתן] כרתי סילקא ותמרין. [וכל אלה סימן טוב הם, חלקם משום שגדלים מהר וזה סימן שכן יגדלו נכסיו (רגמ"ה), וחלקם משום שהם מתוקים והם סימן לשנה מתוקה].

אמר לחו רב משרשיא לבניה: כי בעיתו למיעל למיגמר קמי רבכון [כשאתם רוצים להכנס ללמוד לפני רבכם]: גרוסו מעיקרא מתניתא, והדר עולו קמי רבכון [תשננו לפני כן את הברייתות ואחר כך תכנסו ללמוד לפני רבכם כדי שתדעו להביא ראיות מהברייתות לשאלות שישאלו. רגמ"ה].

וכי יתביתו קמי רבכון [וכאשר אתם יושבים לפני רבכם] חזו לפומיה דרבכון [הסתכלו אל הפה של רבכם]. שנאמר (ישעיה ל) "וחיו עיניך רואות את מוריך".

וכי גרסיתו שמעתא — גרוסו על גבי נהרא דמיא [וכאשר אתם משננים סוגיא תשננו ליד נהר של מים] דכי היכי דמשכי מיא תמשוך שמעתכון [שכשם שהמים נמשכים כך תמשך שמועתכם (שתזכרו את הסוגיא) לאורך ימים. רגמ"ה].

ועוד אמר להם: אקילקי דמתא מחסיא תיבו [עדיף שתגורו באשפות של מתא מחסיא] ולא אאפדני דפומבדיתא [ולא בארמונות של פומבדיתא] מפני שהם לסטים (רש"י). ורגמ"ה פירש משום שאנשי מתא מחסיא הם בני תורה ואנשי פומבדיתא הם עמי הארץ.

אמר רב אמר: האי מאן דבעי לידע בתחילת השנה אי מסיק שתא אם ישלים שנתו אי לא, מייתי ידליק לו שרגא נר בחלין באלו עשרה יומין דבין ריש שתא ליומא דכיפורי, וניתלי בביתא דלא נשיב זיקא [יתלנו בבית שלא נושבת בו רוח], ויבדוק: אי משיך נהוריה, שדולק הנר כל זמן שהשמן בתוכו, נידע דמסיק שתיה, שישלים שנתו כמו שדלק הנר עד תום השמן ולא כבה באמצע [לפי רש"י בהוריות].

ומאן דבעי נעביד עיסקי [שרוצה לעשות עסקים], ובעי דנידע אי מצלח עיסקי אי לא. נירבי תרנגולא יגדל תרנגול לשם העסק הזה, אי שמין ושפר, אם גדל שמן וטוב, נידע דמצלח.

האי מאן דבעי ניפוק באורחא, שרוצה לצאת לדרך ובעי דנידע אי הדר לביתיה אם יזכה לחזור לביתו, נייעול ניקום בביתא דבחתא שיכנס ויעמוד בבית אפל במקצת, אם חזי בכואה לכבואה צל לצלו, נידע דאתי לביתיה.

א-1

ולאו מלתא היא [לא טוב לעשות כן], דילמא חלשא דעתיה ומתרע מזליה [כי לא אמרו שאם אינו רואה בכואה לכבואה בודאי לא יחזור לביתו, אלא שאם רואה ידע שיחזור. ועל כן פעמים שלא יראה אף על פי שעתיד לחזור, אבל הוא יפחד שזהו סימן רע ותפול רוחו, ומחמת זה יורע מזלו — על פי רש"י ורגמ"ה].

אמר אבוי: השתא דאמרת סימנא מילתא היא, יהא רגיל איניש למיכל [ויש גורסים

שנינו במשנה: **המפטם את הקטורת:**

תנו רבנן: המפטם את הקטורת על מנת ללמד בה סדר עשיית הקטורת, או על מנת למסרה לציבור — פטור. ואם פיטמה על מנת להריח בה — **חייב** כרת אם עשה במזיד. ואם בשוגג, חייב חטאת.

והמריח בה [בקטורת של ציבור] — **פטור** מכרת וחטאת, שלא נאמר עונש כרת בקטורת אלא במפטם.⁽⁸³⁾ **אלא** שהמריח בה **מעל** ככל נהנה מהקדש.

ופרכינן: **ומי איבא מעילה בריח? והאמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא:** הנהנה מהקול של הכנורות ונבלים של כלי שרת, וכן הנהנה ממראה יופי ההיכל, וריח הקטורת — **אין בהן** בהנאתן **משום מעילה** בהקדש למי שנהנה מהם הואיל ואין בהם ממש!?

ומשנינן: בקול ובמראה אכן אין מעילה משום שאין בהם ממש. אבל בריח יש ממש שמריח את סממני הקטורת, הילכך מעל. והא דקאמרינן דגם בריח אין מעילה, הכונה היא דוקא **אחר שתעלה תמרתו** מהקטורתו

טב גילדנא סריא [דג קטן שקרוב להסריח, כלומר — שעבר זמן מה מצידתו] עדיף **למיכל** [וכדאמרינן במועד קטן (דף יא.) שדג כזה טוב יותר מדג שניצוד עכשיו] לאכול, מאשר לאכול **כותחא דרמי ביפי** — מאכל העשוי ממלח ומי חלב, ואפילו אם הוא חזק ומשובח שבכחו לשבור סלעים. לפי שהכותח מטמטם את הלב ומסמא את העינים ומכחיש את הגוף.

וכיון דעסקינן בשמן המשחה דרשינן נמי להאי קרא:

כתיב (שמואל א ב): **ותתפלל חנה ותאמר עלין לבי בה' רמה קרני.** ודרשינן: **רמה קרני** [קרן שמלאוהו בשמן המשחה] **ולא רמה פכי** [פך חרס מלא בשמן המשחה]! וכדמפרש ואזיל.

דוד ושלמה שנמשחו בשמן שהיה נתון בקרן שהוא חומר קשה — **נמשכה מלכותם.**

שאול ויהוא שנמשחו מן הפך העשוי מחרס הנשבר בקלות — **לא נמשכה מלכותם.** [על פי הערוך לנר].⁽⁸²⁾

ואילו פך נעשה מחרס הנשבר, ולכן הקרן הוא סימן שתקיים המלכות, והפך, הוא סימן על ביטול המלכות.

והרמב"ם לא הזכיר דין זה שצריך למשוח מלך מן הקרן, וכנראה שהוא מפרש, שאין מעלה כאשר מושחין מקרן, אלא כשנאמר לעשות כן בנבואה.

83. רש"י במשנה מבאר, שאין חיוב כרת במריח, מאחר ואין בו מעשה [כן הוא לפי גירסת כמה אחרונים שם]. ולכאורה ביאור

ובכתר ישועה כתב ליישב, על פי מה שכתבו התוס' בפסחים [קט ב], שהים שעשה שלמה היה מחובר למי מעיין, ועל כן לא נפסלו המים שבו משום שאובין, ומעתה משיחת יואש בבית המקדש נחשבת אף היא שנעשית על המעיין. מה שאין כן במשיחת שלמה שעדיין לא נבנה בית המקדש, ולא נעשית עדיין המשכה זו מן המעיין, לכן הוצרכו להורידו על גיחון כדי למשחו.

82. הערוך לנר מבאר, שהקרן הוא דבר קשה,

מרים בכל יום מהאפר שנשאר מעצי המערכה] **דנעשית מצותה** — שנשרפו עצי המערכה עד שנעשו אפר וגם קיים באפר את מצות תרומת הדשן, שהרים ממנו את תרומת הדשן ושמה לתרומת הדשן אצל המזבח — ובכל זאת **מועלין בה** באפרה, כדילפינן לקמן מהפסוק!?

ומשנינן: **משום דהוי תרומת הדשן ובגדי כהונה** [בגדי לבן שלבש הכהן הגדול בכניסתו לפני ולפנים ביום כיפור], שגם בהם לומדים לקמן מפסוק שאסורים בהנאה אפילו לאחר שנעשית מצותן, **שני כתובין**

במקדש, שרק אז **אין בו משום מעילה**,⁽⁸⁴⁾ משום שאחרי שהוקטרה הקטורת והעלתה עשן כבר נעשית מצות הקטרתה. **שהרי אין לך דבר אחר שנעשה מצותו ומועלין בו**.⁽⁸⁵⁾ וקול כלי שיר ומראה ההיכל אין בהם מעילה משום שקול ומראה הם דברים שאין בהם ממש [כדאמר רב פפא בפסחים דף כו.]. אבל ריח הקטורת, שהוא חלק ממנה, נחשב דבר שיש בו ממש, ופטור רק משום שנעשית מצותו.

ותמהינן: **אלמה לא** מועלים בדבר שנעשית מצותו? **והרי תרומת הדשן** [שהיה הכהן

מפסוק שאין בהן מעילה, ובהכרח הטעם הוא, משום שאין בהם עוד צורך לגבוה, ואם כן, הוא הדין בקדשים שנעשית מצותן.

וביאר **בקובץ שיעורים** [ב כא], שלפי שיטת רש"י ותוס' ישנים כל האיסור והחיוב של מעילה הוא, מאחר והוא עומד לעשות בו צורך גבוה הרי יש בו דיני מעילה, אבל בשעה שכבר לא יהיה בו עוד כל צורך לגבוה, יהיה נפקע ממילא האיסור והחיוב של מעילה, ולפי שיטתם, גם בקדשים שמתו יהיה הדין כן, שמן התורה אין בהם אפילו איסור מעילה.

והביא שם בשם הגר"ח, ששיטת התוס' [לקמן סט ב] היא, שבקדשים שמתו, למרות שאין בהם חיוב מעילה, מכל מקום יש בהם איסור הנאה מן התורה, וביאר שיטתם, שכאשר חל מלכתחילה איסור הנאה הרי הוא חל לעולם, ואינו מוגבל לזמן שיש בקדשים צורך גבוה, ורק חיוב מעילה מותנה בזה שיהיה בו עוד צורך גבוה, ולפי שיטת התוס' צריך לומר, שגדר הדין של נעשית מצותן, שאין בזה אפילו איסור הנאה מן התורה, הוא, שחל היתר מיוחד על ההקדש בזה שנעשית מצותו, ולומדים זאת ממה שנאמר שני כתובים הבאים כאחד, ללמד שבשאר

דבריו, שלולא טעם זה, היינו לומדים קטרת משמן המשחה לענין זה, וכמו שמבואר לעיל [ה א] בגמרא, שדיניהם נלמדים זה מזה בגזירה שוה של "מתכונתה מתכונתה".

84. רש"י בפסחים [כו] מבאר, שהברייתא שאומרת שיש מעילה בריח, מדברת באופן שנתן בביתו את הקטרת על גחלים, שבזה לא נעשית מצותו. והקשה המנחת חינוך [קכו], שבאופן זה, הרי לא עלה על דעתנו מעולם לומר שלא יהיה מעילה משום שאין בו ממש, שהרי יש כאן מעשה גמור של מעילה. אבל לולא דברי רש"י היינו מפרשים, שהברייתא מדברת, כשהריח מן הקטרת שהקטירוה בבית המקדש, קודם שנגמרה ההקטרה, שעדיין לא נעשית מצותו, שבזה אינו עושה מעשה מלבד פעולת ההרחה, והשמיענו תנא דברייתא, מאחר ויש ממש בסמנים, משום כך מעל.

85. רש"י מפרש, שזה אנו יודעים מסברא, כיון שאין לגבוה עוד צורך בו לא יתכן שיהיה בו דין מעילה. והתוס' ישנים יומא [נט ב] כתבו שלומדים דין זה ממה שבחטאות המתות נלמד

הבאים כאחד — שבשניהם יש פסוק שמלמד שאסורים בהנאה גם לאחר שנעשית מצותן.

וכל שני כתובין הבאין כאחד — שמלמדים אותו דין בשני מקומות מבלי שיהיה חידוש במקום אחד יותר מבשני — **אין מלמדים** לשאר דיני התורה. שהרי אם אין חידוש במקום אחד יותר מבשני, היה מספיק לכתוב באחד, והיינו לומדים לשני וכן לשאר דיני התורה, בבנין אב. ואם בכל זאת כתבה התורה את הדין בשני המקומות, הרי זה בא ללמד שאין ללמוד דין זה בבנין אב לשאר מקומות, אלא אדרבא — הדין נוהג רק במקום שהתורה כתבה כן בפירושו.

הילכך, בעלמא אמרינן דאין מועלין בדבר שנעשית מצותו משום שאין בו שום צורך לגבוה.

ומקשינן: הניחא לרבנן שלומדים מהפסוק שבגדי כהן גדול אינם ראויים עוד לעבודה כלל ואסורים בהנאה, הרי לדבריהם שפיר הוו תרומת הדשן ובגדי כהונה שני כתובים הבאים כאחד שנעשית מצותן ומועלין בהם.

אלא לרבי דוסא, הסובר שעדיין ראויים הם לכהן הדיוט, ובגדי כהונה שראויים לעבודה אין בהם מעילה כלל [כדאמרינן בקדושין דף נד. משום שלא ניתנה תורה למלאכי השרת, ואי אפשר שיהיו הכהנים זריזים לפשטם ברגע שגומרים את העבודה. רש"י ביומא דף ס.] — **מאי איכא למימר?**

דתניא: כתיב (ויקרא יז כג) "ובא אהרון אל אוהל מועד, ופשט את בגדי הבד אשר לבש

בבואו אל הקודש, והניחם שם" — מלמד שטעונין גניזה.

רבי דוסא: אומר כשריין הן לכהן הדיוט. ומה תלמוד לומר "והניחם שם" — שלא ישתמש בהן ביום הכיפורים אחר.

ומשנינן: לרבי דוסא לא לומדים מתרומת הדשן בבנין אב משום דהוי תרומת הדשן ועגלה ערופה שני כתובין הבאין כאחד. וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין.

תרומת הדשן — מאי היא?

דתניא: כתיב (ויקרא ו ג) "והרים את הדשן ושמו אצל המזבח" — מלמד שטעון גניזה, כי "ושמו" משמע — שם תהא גניזתו.

עגלה ערופה — מאי היא?

דתניא: כתיב (דברים כא ד) "וערפו שם את העגלה בנחל" — שם תהא קבורתה.

ואפילו למאן דאמר שני כתובין הבאים כאחד מלמדין, הכא ודאי אין מלמדין — משום דכתיבי מיעוטי בתרוייהו ללמדנו שדוקא בהם מועלין לאחר שנעשית מצותן ואין ללמוד מהם למקומות אחרים.

בתרומת הדשן כתיב "ושמו". ומשמע כי דוקא הדין, הדשן הזה, אין, הוא שטעון גניזה על אף שנעשתה מצותו, אבל מידי אחריןא שנעשית מצותו לא טעון גניזה אלא הוא מותר בהנאה.

המקומות אין מעילה אחר שנעשית מצותו, וכשיטת התוס' בקידושין [לה א ד"ה אלא] בענין שני כתובים.

גבי עגלה ערופה כתיב (שם ו) "הערופה" בהא הידיעה — ערופה אין, מידי אהרינא לא.

נאמר בתורה בסדר עשיית הקטורת:

"קח לך סמים — נטף, ושחלת, וחלבנה, סמים, ולבונה זכה, בד בוד יהיה" [שמות ל

לד].

תנו רבנן: פיטום הקטורת, היו בה אחד עשר סממנין [כדילפינן בעמוד ב מהפסוק], ואלו הם:

(א) הצרי⁽⁸⁶⁾ הוא שרף של עץ קטף, והוא ה"נטף" האמור בכתוב, ונקרא כך על שם

עוד כתב המנחת חינוך לבאר בדעת רש"י, דאף על פי שלא נאמר למשה שמות הסמנים, מכל מקום נאמר לו משקלם. כלומר, שיתן מארבעה המפורשים, שבעים מנה מכל מין, ומעוד ארבעה מינים הנוספים, יתן שש עשרה מנה מכל אחד, ומעוד מין, ששים עשרה מנה, וכו' [ואף על פי שאפשר לפטם מנה אחד בלבד, כמבואר בהמשך הסוגיא, מכל מקום גם בזה צריך ליתן לפי ערך ויחס זה], ולהרמב"ם, מלבד מה שנאמר שמותם, נאמר גם כן משקל של כל סם וסם.

אולם בדברי הרמב"ן מבואר לכאורה שלא כדבריו, שכתב שם [לפי דעת רש"י], שהתורה לא נתנה כלל שיעור משקלם, ורק אותם הארבעה שנתפרשו שמותם, נאמר בהם "בד בכד יהיה", שהכונה בזה, שיהיה משקל כולם שוה, אבל גם בהם יכול ליתן כפי המשקל שירצה, ורק שישוה אותם במשקל, עכ"ד הרמב"ן. ולפי דברי הרמב"ן, צריך לפרש מה שנאמר בקטרת, "במתכונתה לא תעשו", שהכונה היא, למעט כשנתן מאותם הארבעה המפורשים בלא להשוותם במשקל.

והנה הסמ"ג [לת שג] הביא מירושלמי דיומא [ד ה], שאם נתן אחד עשר סממנים בקטרת, אלא שחיסר מן המשקל שנאמר בהם בברייתא, הרי הוא גם כן חייב מיתה, ומשמע לכאורה כדברי המנחת חינוך, אבל בירושלמי שבידנו אין הגירסא כן, וצ"ע. ועיין במשך חכמה ריש פ' תרומה.

86. בפרשת עשית הקטרת נאמרו בפירוש ארבעה סמנים אלו שנמנו כאן ראשונים, שהם צרי צפון חלבנה ולבונה, ולקמן בגמרא לומדים מן הפסוקים, שצריך ליתן מן התורה אחד עשר סמנים בקטרת. כלומר, מלבד ארבעה אלו, צריך להוסיף עוד שבע, ונחלקו הראשונים בדבר, שדעת רש"י לקמן, שמן התורה יכול ליקח מכל מין שירצה, ובלבד שיהיה דומה לאותם שנזכרו בפירוש בתורה, דהיינו, שיהיה תמרת עשנו עולה למעלה, ושיהיה ריחו נודף, וחז"ל הכריעו שמינים אלו, כלומר, מור וקציעה וכו', הם אותם הראויים לקטרת.

אולם הרמב"ם [כה"מ ב א] כתב, שנאמרו למשה בסיני שמותם של כל אחד עשר סממני הקטרת.

והרמב"ן [שמות ל לד] נסתפק בזה, והוסיף, מאחר ופרשת הקטרת נכתבה מיד אחר פרשת שמן המשחה, אנו דורשים מן הסמיכות, שצריך ליתן באחד עשר סמני הקטרת, מאותם הסממנים המפורשים בעשית שמן המשחה, שהם, מור וקציעה וקלופה וקנמון, אבל שאר הסמנים הנותרים, שהם שכולת נרד וכרכום וקושט, יתכן שאינם מן התורה, אלא מדבריהם, וכדעת רש"י.

וכתב המנחת חינוך [קג], שיש נפקא מינה מדבריהם גם לענין איסור דמפטם, שלדעת רש"י, אם יפטם מסמנים אחרים, מלבד ארבעה המפורשים, יהיה חייב כרת, אבל להרמב"ם, אינו חייב אלא באחד עשר סמנים אלו שנזכרו בברייתא.

נטיפתו של השרף מעץ הקטף.

(ב) **והציפורן** הוא סממן השחלת האמור בכתוב, ונקרא כך לפי שהוא חלק כציפורן.

(ג) **והחלבנה**,

(ד) **והלבונה**.

כל אחד מאלו הארבעה היה **במשקל של שבעים שבעים מנה**.

[המנה הינו משקל של שבעים דינרים. רמב"ם]

ארבעת הסממנים הללו כתובים במפורש בתורה, ואת יתר שבעת הסממנים דלהלן דרשינן להו לקמן מהפסוק.

(ה) **מור**,

(ו) **וקציעה**,

(ז) **שיבולת נרד**,

(ח) **וברכוב**.

משקל ששה עשר של ששה עשר מנה. דהיינו, שמשקל כל אחד מארבעת הסממנים האלה היה צריך להיות ששה עשר מנה.

(ט) **הקושט** — במשקל **שנים עשר מנה**.

(י) **קילופה** — **שלושה מנים**.

(יא) **וקנמון** — **תשעה מנים**.

עד כאן י"א סממני הקטורת. ומשקלם בסך הכל — **שלוש מאות ושים ושמונה מנים**.

מכאן ואילך מבארת הברייתא את הדברים המשמשים לצורך הכנת הקטורת אך אינם מסממניה.

בורית ממקום ששמו **כרשינה** — **תשעה קבין**. [ובסמוך מפרש רבן שמעון בן גמליאל שאין הבורית מכלל הסממנים, אלא היא באה כדי למשוך בה את הצפורן].

יין קפריסין [יין שבא מקפריסין]. או על שם שנעשה מ"קפרס" שהיא קליפת פרי הנקרא צלף] — **פאין תלתא** [בכל סאה יש ששה קבים] **וקבין תלתא**. [ובסך הכל עשרים ואחד קבים].

[וגם בזה מפרש רבן שמעון בן גמליאל שאין היין מכלל סממני הקטורת, אלא כדי לשרות בו את הצפורן].

אם אין לו יין קפריסין — **מביא במקומו חמר חירורין עתיק**, שהוא יין לבן ישן.

מלח סדומית — **רובע הקב**.

[ופירשו תוס' בשם רבינו משה כהן שגם מלח סדומית בא עם חמר חירורין עתיק כדי לשרות בו את הצפורן כשאין יין קפריסין. והרמב"ם סובר שהיו מוסיפים את המלח לקטורת עצמה].⁽⁸⁷⁾

מעלה עשן [מין עשב, ונקרא כך משום שעשנו עולה כעמוד זקוף וגבוה, והיה גורם שגם העשן של שאר הסממנים יעלה כך. שיט"מ אות כו.] — **כל שהוא**. **ופירש רש"י**

87. הראב"ד בתורת כהנים [יב יד ד] מפרש, שדין זה נלמד מן הפסוק "ממולח" שנאמר

בסוף העמוד שגם זה אינו מכלל הסממנים, אלא שימושו היה לצורך עשן הקטורת, שיהיה מתמר ועולה.⁽⁸⁸⁾

רבי נתן אומר: אף כיפת הירדן, עשב שגדל

על שפת הירדן — כל שהוא. [כדי לשרות את הציפורן. תוס' בשם רבינו משה כהן. ולפי הרמב"ם היו מערבים אותו עם סממני הקטורת].⁽⁸⁹⁾

הרמב"ם, שהיה בה צורך מצד עצמה להקטירה עם הקטרת, ומשום כך הוקשה לו, מנין לנו דין זה, ומהיכן למדו לומר כן. ותירץ הגרי"ז [מנחות נז], מאחר ונאמר בתורה "מעשה רוקח", למדנו מזה, שכל דבר שהוא מועיל וטוב לקטרת, שדרך הרוקחים לעשותו, אנו מצווים לעשותו בקטרת.

ובזה ביאר מה שאומרים בנוסח פיטום הקטרת, תני בר קפרא וכו', ולמה אין מערבין בה דבש, מפני שהתורה אמרה "וכל דבש לא תקטירו", שלכאורה יקשה, למה הוצרך ליתן טעם לזה, מאחר שלא נזכר דבש בסמני הקטרת, ממילא אין שום צורך לערב בו דבש. אולם לפי הנ"ל יתיישב, מאחר ודבש הוא מועיל לקטרת, וכמו שאומרים בהמשך שם, "אילו היה נותן בה קורטוב של דבש, אין אדם יכול לעמוד מפני ריחה", משום כך היה הדין נותן שיערב דבש, לולא איסור הקטרת דבש, וכדי לקיים הדין של "מעשה רוקח".

והמנחת חינוך [ק"ז] יצא לחדש, דאף על פי שלמדנו בברייתא שהדבש פוסל בקטרת, מכל מקום אם הקטירה כן, יצאו ידי חובתן, וכל הפסול שנוזר בברייתא הוא רק לענין שלא להקטירה לכתחילה, ומשום האיסור דהקטרת דבש, שהוא בלאו, אבל מאחר שהקטירה עם הדבש, אין לנו מקור לפסול בדיעבד.

והגרי"ז יישב לפי הנ"ל, מאחר ונאמר בעשית הקטרת "מעשה רוקח", אם כן, כשנותן דבש בקטרת, שהיא מועילה להשביח אותה, נמצא שהדבש נעשה לחלק מהקטרת, ואי אפשר לומר שכל אחד עומד הוא לעצמו, והוא מקטיר יחד שתי הקטרות, כלומר, קטורת כשירה, ודבש,

בקטרת, ומלבד מלח זה שניתן בשעת עשית הקטרת ופיטומו, היו צריכים ליתן עוד מלח סמוך להקטרתו, כדי לקיים מצות מליחה שנאמרה בקרבנות, עיין מנחות [כא]. — אולם האונקלוס ורש"י מפרשים, ש"ממולח" הוא מלשון מעורב.

ובתוס' כאן כתבו בשם רבינו משה כהן, שהמלח היה ניתן לצורך שרית הצפורן [והוסיף שם, שהיו נותנים מלח רק כאשר לא מצא יין קפריסין, שאז מביא חמר חיריין ומלח סדומית]. והבאר שבע הביא בשם הכלבו, שמלח זה היה כדי לקיים מצות "על כל קרבן תקריב מלח".

ונפקא מינה בין פירושים אלו, שלדעת הראב"ד והכלבו, היה המלח נקטר עם הקטרת, אבל להתוס' שהיה בא רק לשרית הצפורן, לא היה נקטר עמה, וכמו הבורית כרשינה ויין קפריסין שלא היו נקטריין. והמשנה למלך [כה"מ ב ג] דקדק מדברי הרמב"ם, שהמלח לא ניתן כדי לתקן דבר אחר, אלא היה בו צורך מצד עצמו.

88. ביומא [נג] דורשים ממה שנאמר "ענן הקטרת", שצריך להקטירה באופן שיהיה העשן עולה זקוף. ומבואר שם עוד לפי תירוץ אחד בגמרא, שדין זה נאמר בין בקטרת דיום הכפורים ובין בקטרת דכל השנה. ועיין הערה 90 עוד מזה.

89. התוס' כתבו, שנתנו ממנו כדי לשרות את הצפורן, ולפי זה לא היתה נקטרת כיפת הירדן עם הקטרת. אולם המשנה למלך דקדק מדברי

קטורת שכזו והקטירה — חייב הכהן הגדול מיתה בידי שמים.⁹⁰ שהואיל והקטורת נעשית שלא כהלכתה הרי היא פסולה וכאילו לא הקטיר כלל, ונמצא שהיתה ביאתו אל הקודש "ביאה ריקנית", כלומר — כניסה לקודש הקדשים שאין בה קיום

ואם נתן בה בקטורת דבש — פסלה! דכתיב (ויקרא ב יא) "כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו".

ואם חיסר אחת מכל סממניה, ונכנס הכהן הגדול ביום הכפורים לקודש הקדשים עם

שהרי יש כאן יצירה חדשה של קטורת שהיא "מעשה ורוקח", ומשום כך נפסלת אפילו בדיעבד, שהרי אין זה קטרת שאמרה תורה, הואיל וגילתה לנו תורה במקום אחר, שאסור להקטיר דבש. והוסיף עוד, שלפי ביאור זה נמצא, שאם יערב שאור עם הקטרת, לא תהיה נפסלת בדיעבד כשהקטירה, הואיל ואינו מועיל כלום לרקחתה, ואם כן, נמצא שהקטיר יחד שני דברים נפרדים שאין שום שייכות ביניהם. ואמנם עבר על איסור תורה בהקטרת השאור, מכל מקום הקטורת לא נפסלה בזה, ולכן נקט התנא "נתן בה דבש" בדוקא. אולם העיר, שמדברי הרמב"ם [איסור"מ ה ב] לא משמע כן.

הוא נגד סוגיא דיומא הנ"ל. ותירץ הרדב"ז [כה"מ ב יא], שרש"י סובר, שהחיוב מיתה מצד קטרת חסירה נאמרה רק ביום הכפורים, שהוא מקטירה בקדש הקדשים, ולא בשאר ימות השנה שמקטיר בהיכל, ואם כן, נמצא שמדובר בכרייתא ביום הכפורים דוקא, ולכן נקט החיוב הפשוט יותר, שהוא ביאה ריקנית, אבל אמת הוא שאפשר לחייבו גם מצד מעשה ההקטרה.

אולם השיטמ"ק שם כתב, שהברייתא מדברת גם בקטרת של כל השנה, ועל זה אמרה, שאם חיסר חייב מיתה. וכן נראה לכאורה מדברי הרמב"ם, שהזכיר חיוב מיתה זו דקטרת חסירה, בהלכות כלי המקדש [ב ח], מלבד מה שהזכיר דין זה בהלכות עבודת יום הכפורים [ה כה], וכן כתב המשנה למלך [כה"מ ב ג]. וע"ע ברדב"ז הנ"ל.

ועדיין יש לדון, האם גם כשהוסיף סמנים אחרים יהיה נפסל ויהיה חייב מיתה. והנה הבאר שבע פשוט לו שיהיה נפסל ומחויב מיתה, וכנראה שהבין, שדורשים מ"הקטרת" למעט כל אופן שאיננה כצורתה, ולכן אין חילוק בין שחיסר או שהוסיף. אולם לפי המבואר לעיל בשם הגרי"ז היה נראה, שדוקא כשהוסיף דבש, שהוא תיקון של ריקחה, אבל בשאר סמנים, לא יהיה נפסל, על כל פנים באופן שאינם משביחים את הסמנים המחויבים, וכמו בהוסיף שאור הנ"ל.

90. הגמרא ביומא [נג] דורשת ממה שנאמר בקטרת דיום הכפורים, "הקטרת וגו' ולא ימות", שדוקא כאשר הקטרת שלימה [שזו היא קרויה "הקטרת"], אבל אם הקטירה כשהיא חסירה, הרי היא חייב מיתה. ומבואר שם עוד בגמרא, שחיוב זה אינו מצד האיסור דביאה ריקנית לקדש הקדשים [שהוא גם כן סיבה לחיוב מיתה], אלא משום שהקטיר קטרת חסירה, ונפקא מינה, באופן שנכנס ובידו שתי קטורת, אחת שלימה ואחת חסירה, שבוזו אינו חייב משום ביאה ריקנית, שהרי הקטיר גם את השלימה בכניסה זו, ומכל מקום חייב משום קטרת חסירה.

ואולי יש לדון ולחלק, שכאשר הוא מוסיף סמנים אחרים שהדרך להקטירם ולעשנם, בזה אנו מחשיבים בכל ענין שנעשה שינוי בקטרת,

ומתוך כך תמה השיטמ"ק [כז] על מה שכתב רש"י כאן, שחיובו משום ביאה ריקנית,

המצוה. וחייבים עליה מיתה [כנלמד מדכתיב בפרשת אחרי מות "ואל יבא בכל עת אל הקודש ולא ימות – בזאת יבא

אהרן"]⁽⁹¹⁾.

רבן שמעון בן גמליאל אומר [לפרש את דברי תנא קמא]:

זרה", האם הוא מחויב מיתה גם כן, כמו בקטרת חסירה [להשיטות שחייב מיתה בקטרת חסירה, גם בהיכל], או שכל החיוב מיתה נאמר רק כששינה מצורת הקטרת, בזה שהחסיר או הוסיף, וכנ"ל.

והרמב"ם [שם ח] כתב, "חיסר אחת מסמניה חייב מיתה, שהרי נעשית קטרת זרה", ומשמע מדבריו, שבקטרת זרה יש גם כן חיוב מיתה, וכן דקדק השפת אמת, והוסיף עוד לבאר בזה, דלכאורה יקשה, שהרי לא נזכר בתורה חיוב מיתה בקטרת זרה, אלא איסור לאו, ואם כן, איך תלה הרמב"ם דין קטרת חסירה בזרה, וצריך לומר, מאחר ומפורש בתורה, שנדב ואביהוא מתו על שהקטירו קטרת זרה, למדנו מזה, שיש עונש מיתה על קטרת זרה. וכדבריו כן מפורש בבית יוסף [או"ח קלג].

והחזו"א [זבחים ט כא] נוקט גם כן בפשיטות, שיהיה בזה חיוב מיתה, וביאר שם, שבהקטרת קטורת זרה במזבח הפנימי, יש בזה שני עניני איסור: א. מצד המזבח, שאינו מקום להקטרת קטרת זרה, וכמו שנאסר להעלות עליו עולה ומנחה, ובאיסור זה אין עונש מיתה, אלא לאו, ב. מצד הקטורת, שכל קטורת שאינה כמצותה, יש בזה איסור וחיוב מיתה, וזה נלמד גם כן מ"הקטרת וגו' ולא ימות", שכל שאינה כמצותה, בין שהיא חסירה, ובין שהיא קטרת נדבה, יש בה חיוב מיתה, ועיין שם. ועיין עוד באפיקי ים [ב ל].

שהקטיר י"ב סמנים תחת אחד עשר, ואין זה הקטרת האמורה בתורה [ואם כן, נתמעט מ"הקטרת"], ורק בדבש, שאין זה דבר שרגילים לעשנו, אם כן, הסברא נותנת שלא יהיה הדבש מצטרף לעצם הקטרת, אלא הוא עומד לעצמו בנפרד, ומשום כך הוצרכנו לטעם של "מעשה רוקח" שביאר הגרי"ז. [אבל מצד שהוסיף על המצוה, וכל המוסיף גורע, אין לפסול, שזה דומה להוסיף מין חמישי בלולב, לדברי האומר לולב אין צריך אגד, עיין סוכה [לא ב תוס' ד"ה הואיל], וגם כאן הרי אין דבר המחברן ועושה אותן לחטיבה אחת].

וביזמא [נג] מבואר, שאם לא נתן בקטרת דיום הכפורים מעלה עשן, חייב מיתה, ונדרש כן מן הפסוקים, וכתב המשנה למלך [כה"מ שם], שלכאורה הוא הדין לענין קטרת דכל השנה, מאחר שכבר נתבאר, שהיא נלמדת מיום הכפורים לענין חיסר אחת מסמניה שחייב מיתה, וכנ"ל, אולם העיר שם, שהרמב"ם הביא דין זה בהלכות עבודת יום הכפורים, ולא הזכיר זאת בהלכות כלי המקדש, ועיי"ש שהאריך בזה.

וביאר הגרי"ז צדדי הנידון בזה, דיש לחקור בדין מעלה עשן, האם הוא הלכה שנאמרה בגוף הקטורת, או שהוא הלכה במעשה ההקטרה, שיהיה המקטיר מעלה את עשנה, ואם הוא הלכה בגוף הקטרת, הרי שיהיה זה מעכב בכל השנה, שהרי למדנו מקטרת דיום הכפורים לכל השנה שיהיה בזה חיוב מיתה, אבל אם ננקוט שהוא דין במעשה ההקטרה, אם כן, אין ללמוד לכל השנה, שהרי עבודת הקטרתם שונה זה מזה.

עוד יש לדון לענין המקטיר קטרת זרה בהיכל, שעובר בלאו של "לא תעלו עליו קטרת

91. הבית יוסף [או"ח שם] הביא בשם מהר"י אבוהב, שמכאן למדנו שצריך לומר פיתום הקטרת מתוך הכתב, שהרי אם חיסר אחת

המקדיש לבדק הבית דבר שהוא ראוי למזבח — "אינו יוצא מידי מזבח לעולם". כלומר, חל חיוב להקריבו על המזבח. אבל מאחר ויש עליו רק קדושת בדק הבית ולא קדושת קרבן למזבח, אי אפשר להקריבו כמו שהוא. וכיצד עושים? אם הוא דבר הראוי לקרבן יחיד מוכרים אותו ליחיד שצריך להקריב קרבן, ודמיו קדושים לבדק הבית, הקונה מקריבו קרבן על גבי המזבח.

אבל אם היה הדבר שהוקדש לבדק הבית ראוי רק לקרבן ציבור [ולקמן יתבאר שהיינו קטורת], שהיא הדבר היחיד שראוי רק לקרבן ציבור ולא ליחיד? אי אפשר למוכרו כמו שהוא לציבור. כי צריכים לקנות את קרבנות הציבור דוקא מ"תרומת הלשכה", [דהיינו מהשקלים ש"נתרמו" מתוך השקלים שהיו הציבור שולחים מידי שנה לבית המקדש].

ושקלים אלו הם כבר קדושים, ואי אפשר לקנות בהם דברי הקדש אחרים, שאי אפשר לקנות או למכור הקדש תמורת הקדש, ואפילו לא לרכוש דבר לצורך קרבנות הציבור מהקדש בדק הבית על ידי תשלום להקדש בדק הבית ממעות תרומת הלשכה.

ולכן, אם הקדיש אדם לבדק הבית את סממני הקטורת, ואין הם ראויים להקטרה משום שלא נקנו מכספי הציבור —

הצרי — אינו אלא שרף הנוטף מעצי הקטף. בורית כרשינה — אינה בכלל הבשמים של הקטורת, אלא ישפין [מושחים] בה את הציפורן כדי שתהא נאה [משום שהיא שחורה].

וגם יין קפריסין אינו בכלל סממני הקטורת, אלא ששורין בו את הציפורן כדי שתהא עזה [שהיא ריחה חזק].

והלא מי רגלים יפין לה לציפורן להשרותה בהם? אלא שאין מכניסין מי רגלים למקדש מפני הכבוד, שהיו מפטמים את הקטורת בעזרה.

[יש מפרשים מי רגלים ממש, וזה בודאי גנאי להכניס לעזרה. ויש מפרשים שזהו עשב ששמו מי רגלים והואיל ונקרא בשם גנאי אינו כבוד להכניסו לעזרה. שיט"מ אות כח בשם תוס'].⁽⁹²⁾

ומכך שלא השרו את הצפורן במי רגלים מחוץ לעזרה ואחר כך הכניסוהו — מסייע ליה לרבי יוסי ברבי חנינא, דאמר: הא דכתיב (שמות ל) ביחס לקטורת "קודש היא קודש תהיה לכם" — בא הכתוב ללמד כי כל מעשיה של הקטורת לא יהו אלא בקודש.

לא נטלוהו לפיטום הקטרת. ובזבחים [צה א] מפורש לכאורה כהפירוש הראשון. ועיין ירושלמי יומא [ד ה] שאמרו שם, שמפני שריחו רע אין מכניסין אותו לעזרה. עוד למדנו בזבחים שם, שהאיסור להכניס מי רגלים לעזרה נאמר דוקא כשהוא בפני עצמו, אבל כשהוא מעורב בדבר אחר, מותר.

מסמניה נתחייב מיתה. וכתב בדרכי משה שם, שמפני זה, במדינות אלו אין אומרים אותו בימות החול, הואיל וטרודים במלאכתם, ויבואו לדלג באמירתו. והביי השיב על זה, שהחיוב מיתה נאמר רק בהקטרה ולא באמירה.

92. השיטמ"ק מביא בזה שני פירושים: א. מי רגלים ממש. ב. שם עשב, ומפני ששמו מגונה,

ליחיד.

אלא לאו, המדובר הוא בקטורת שאינה ראויה אלא לציבור. ומוכח שהיחיד יכול לעשות קטורת מסממנים של חולין מחוץ לעזרה ואחר כך להקדישה! וקשיא לרבי יוסי ברבי חנינא דאמר שכל מעשיה של הקטורת חייבים להעשות דוקא בקודש, בתוך העזרה?!

ותרצינן: **אמר רבי אושעיא**: אין כוונת הברייתא לקטורת שנעשית לכתחילה בחול. אלא המדובר **באותה** הקטורת שנעשית לכתחילה בעזרה ומשל הקדש, **הניתנת לאומנים בשכרן**, ועל ידי זה היא יוצאת לחולין.

דתנן במסכת שקלים: **מותר הקטורת** [שבכל שנה הכינו קטורת במידה מרובה ממה שהקטירו בפועל, וכמבואר בברייתא בסמוך. ואי אפשר להקריב את המותר מן הקטורת, כמו שהיא, בשנה הבאה, היות והקרבתה של כל שנה צריכים לבוא מהשקלים החדשים של אותה שנה. כדאמרינן במסכת ראש השנה (דף ז.) "חדש, והבא קרבן מתרומה חדשה"]. **אלא מה היו עושין בה** במותר הקטורת על מנת שיהיה אפשר להקטירה בשנה החדשה?

אמנם יש פתרון פשוט: לחלל את קדושת הקטורת על ידי מכירתה להדיוט, ולחזור ולקנותה ממנו בשקלי השנה החדשה. אלא שאין עושין כן מפני שזילא מילתא למוכרה להדיוט ולחזור ולקנותה. ולכן נוהגים בה

משלמים בהם את השכר של האומנים מבית אבטינס, שהם עושי הקטורת במקדש, ומתחללים הסממנים על שכר האומנין ויוצאים בכך לחולין. וחוזרים וקונים אותם מהאומנים במעות תרומת הלישכה ונמצאת הקטורת קריבה משקלי הציבור שנתרמו באותה השנה.

וכמו כן מותר הקטורת שבכל שנה [כדמבואר לקמן בגמרא] – ניתן לאומני בית אבטינס, שהיו מומחים בפיטום הקטורת, בשכרם.

מיתבי לרבי יוסי ברבי חנינא דאמר כל מעשיה של הקטורת לא נעשו אלא בקודש:

תנן במסכת שקלים: **המקדיש נכסיו** סתם, [מבלי לפרש אם הקדישם לבדק הבית או לצורך מזבח, ההלכה היא שתולים שכונתו להקדיש לבדק הבית], **והיו בהן דברים הראויין לקרבנות ציבור** – **ינתנו לאומנין בשכרן**.⁽⁹³⁾

והוינן בה: **הני דברים הראויין רק לקרבנות ציבור** – **מאי נינהו?**

אי בהמה וחיה [לאו דוקא, שהרי חיה איננה ראויה למזבח], הרי כבר **תנא ליה** [שם במשנה ז] שהראוי לקרבן יחיד נמכר ליחיד. ובהמה תמימה ראויה לקרבן יחיד.

אי יינות שמנים וסלתות שראויים למנחות ולנסכים, הרי כבר **תנא ליה** [שם במשנה ח] שגם אלו נמכרים ליחיד הואיל וראויים

93. רש"י מפרש, לאומני בית אבטינס. והקשה הרש"ש, הרי כאן מדברים במקדיש נכסיו לבדק

דרך כבוד לחללה בצורה צנועה ולחזור לקנותה משקלי הציבור החדשים [על פי רש"י במסכת שבועות] בצורה דלהלן:

א. היו מפרישין ממעות הקדש בדק הבית, ומייעדין את המעות לשלם בהן את שכר האומנין של בית אבטינס שהיו עושין את הקטורת [כן מובא בהגהה על רש"י מספר באר שבע, עי"ש], ויוצאין בכך אותן המעות לחולין.⁽⁹⁴⁾

ב. ולאחר מכן, מבקשים מהאומנין שיסכימו לכך שיהיו מחללין אותה [את קדושת מותר הקטורת] על מעות האומנין [שכאמור הן יועדו לתשלום שכר עבודתם, ונעשו בכך מעות חולין!], והקטורת היתה יוצאת לחולין והמעות המיועדות לתשלום שכר האומנין נתפשו בקדושה.

אבל אי אפשר ליתן להם לכתחילה את מותר הקטורת בשכרן ולחללה בכך כי אפשר לשלם לאומנין בשכרם רק מקדשי בדק הבית, ואילו מותר הקטורת קדוש בקדושת

מזבח.

ג. ומשהסכימו האומנין לחלל את קדושת מותר הקטורת על מעות שכר עבודתם — נותנין אותה, את מותר הקטורת שיצאה לחולין, לאומנין בשכרן!

ד. וחוזרים ולוקחין אותה מהאומנין מתרומה חדשה, שקונים אותה מהם בשקלים ש"נתרמו" מתוך השקלים של השנה החדשה לצורך קניית קרבנות הציבור. ונותנים את השקלים הללו לאומנין כתשלום עבור קניית הקטורת מידם עבור הציבור.

[שלא היו צריכים את כל השקלים לקניית הקרבנות התמידיים ולכן הפרישו רק חלק מהם לצורך כך — וזה נקרא תרומת הלשכה, כדתנן במסכת שקלים (פרק א מ"א). ובאחד בניסן היו תורמים את הלשכה, כי אחד בניסן הוא ראש השנה לשקלים — להביא קרבנות מהשקלים של השנה החדשה, כדרשינן במסכת ראש השנה (שם)].

הרש"ש, שהרי גם עתה שנותנים להם מעות בשכרם, סוף סוף כשמחללים אחר כך את מותר הקטורת על המעות, נמצא שהקטורת יצאה לחולין לגמרי, ובהכרח צריך לומר, שהואיל ולאחר כל המעשים, הקטורת חוזרת לקדושתה ועומדת היא למזבח, משום כך אין בזה האיסור של הוצאה מידי מזבח, ואם כן, יקשה למה לא יעשו כן בתחילה, ליתן להם הקטורת עצמה, וכנ"ל.

והתוס' בשבועות שם [בתירוץ אחד] תירצו, שהיות ומדובר כאן באומני הבנין וכנ"ל, אין נותנים להם הקטורת עצמה, הואיל ודינם ליטול מבדק הבית, ולא מתרומת הלשכה, ולכן נותנים להם מעות מבדק הבית ומחללים וכו'.

הבית, ואם כן, אי אפשר ליתן מזה לאומני בית אבטינס, שהרי מבואר בכתובות [קן] שנותנים להם שכרם מתרומת הלשכה, ועל כרחך להעמיד כאן באומני הבנין, שהם נוטלים מבדק הבית, כמו שכתבו התוס' שבועות י' ב ד"ה מפרישין שכר].

94. רש"י כתב, שהכונה היא לאומני הבנין, וכן הוא מפורש במעילה [יד]. והקשה רש"י, למה לא ניתן מיד את מותר הקטורת לאומנין בשכרן, ויצא על ידי כן לחולין, ושוב יחללו מעות של תרומה חדשה עליה, ויתנו להם המעות, ותירץ, מאחר שהקטורת ראויה היא למזבח, משום כך אינה יוצאה ממנו להתחלל אצלם. והעיר

מחולין ובחון, וכדאמר רבי יוסי ברבי חנינא. אלא איירי במקדיש אחד מסממני הקטורת, שראוי לקרבן ציבור, כי אפשר לעשות ממנו קטורת.

תנו רבנן: קטורת היתה נעשית שלוש מאות ויששים ושמונה מנה, שזהו סך כל משקל הסממנים כמפורש בכרייתא דלעיל, מלבד שאר המינים שלא היו מכלל הסממנים, כדלעיל.

שלוש מאות ויששים וחמשה — כנגד ימות החמה, ולא עשו כנגד ימות הלבנה, כי אם היו עושים כן היה חסר בשנה מעוברת. ולכן עשו בכל שנה יותר, ואת המותר מכל שנה צירפו ביחד עד שבשנה מעוברת היה מספיק להם גם לימי חודש העיבור [שיט"מ אות לח בשם הרא"ש].

ושלושה מנין יתירים מימות החמה היו בה, שמהן מכניס כהן גדול מלא חפניו לקודש הקדשים ביום הכיפורים.

והשאר — המותר מהשלושה מנים שמהם מכניס כהן גדול — כי לא היה מכניס את כל השלושה מנים, אלא הכל לפי מדת חפניו של כהן גדול [רש"י]. וכן אחד עשר מנה שכנגד מספר הימים ששנת החמה יתירה על שנת הלבנה [שיט"מ אות לג בשם תוס'] — **ניתנת לאומנין בשכרן.**

ועל ידי שקנו את הקטורת בשקלי התרומה החדשה היא היתה ראויה שוב להקטרה בשנה זו, הואיל והוקדשה מכח קדושת השקלים החדשים.

ומתניתין ד"המקדיש כל נכסיו" איירי שאחד האומנין קיבל בשכרו את מותר הקטורת שנעשתה בקדש כדין, ולפני שהספיקו לקנותה ממנו עמד והקדיש כל נכסיו, ועל קטורת שכזו אומרת המשנה במסכת שקלים שיתנו אותה לאומנין בשכרן כיון שלא נקנתה מכספי הציבור. אך אין מכאן קושיה לרבי יוסי ברבי חנינא, שהרי היא נעשתה בקודש.

מתקיף לה רב יוסף: הא ככולהו מותרות תני "חוזרין ולוקחין אותה מתרומה חדשה" ואילו הכא במשנה של המקדיש נכסיו והיו בהן דברים הראוין למזבח לא תני הכי. (95) ומוכח מזה שכאן לא מדובר בקטורת שנעשית לכתחילה משל הקדש אלא משל חולין נעשתה. והואיל ומתחילה נעשית מחולין אין חוזרים ולוקחים אותה מתרומת הלשכה. ואף על פי כן כתוב במשנה שהיא ראויה לקרבנות ציבור, על אף שנעשית בתחילה בחון — וחזרת התיובתא לרבי יוסי ברבי חנינא!

ותרצינן: **אלא אמר רב יוסף:** לא מדובר בקטורת שפטמה, שאם כן לא היתה נעשית

הלשון הוא, "וחוזרים ולוקחים אותה מתרומת הלשכה", אם כן, נראה שאין הנידון במותר הקטרת, אלא בקטרת שפיטמה היחיד, שזה יתכן גם בשאר ימות השנה, שעדיין אפשר לקנות מהתרומה הישנה, ועיי"ש.

95. מבאר הרש"ש, שבמותר הקטרת נזכר הלשון "וחוזרים ולוקחים אותה מתרומה חדשה", הואיל ומדובר בזמן שצריך להביא הקרבנות מתרומה חדשה, שהרי משום זה חל בה שם "מותר הקטרת", שאי אפשר להקטירה כמות שהיא, וכאן שלא נזכר לשון זה, אלא